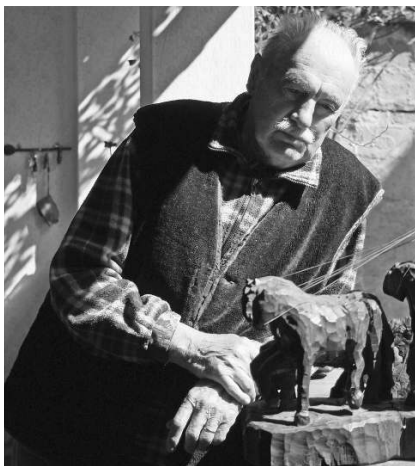

EMBERI SORSOK FÁBAN

VITÉZ HEGYI FLÓRIÁN
FAFARAGÓ — SZOBRÁSZ

A Vásárhelyi Látóhatár ezúttal VITÉZ HEGYI FLÓRIÁN faszobrászt kereste föl hogy betekintést kaphassunk szobrai születésébe és művészi látásmódjába.

1927. szeptember 11-én, Hódmezővásárhelyen született. Édesanyja C. Nagy Julianna. Édesapja Hegyi Flórián kőműves. Testvérei: Julianna és Zoltán. A polgári iskola után a Kokron gyárba került, mint harisnyakötő inas, később a HÓDIKÖT-nél síkkötő.

Negyvenöt évesen kezdett el faragni, több száz alkotás igazolja a benne rejlő östehetséget. Eddig 150 önálló és ugyanannyi csoportos kiállításán mutathatta be alkotásait.

Legutóbbi nagy kiállítása 2010-ben Szegeden, a Móra Ferenc Múzeumban dr. Spissák Lajos fotográfussal volt.

Felesége: Fejes Katalin (1929. augusztus 19.) Kereskedelmi szakközépiskolát végzett, statisztikusként dolgozott az Alföldi Porcelángyárban.

Gyermekeik: Hajnalka és Loránd.

Díjak, elismerések:

1975. Országos Népi szobrász 2. helyezés

1982. Miniszteri dicséret

1995-ben kapta meg szülővárosától a Pro Urbe díjat.

Kiállításai:

Itthon:

Budapesten,
a Magyar Nemzeti Galériában
Szegeden,
Hódmezővásárhelyen
és számos helyen

Külföldön:

Belgiumban, Athénban, Lipcsében,
Drezdában, Bécsben.

1972-ben a Balatonon nyaraltunk, amikor az idő múlására a feleségem azt javasolta, hogy faragjak dugót az üvegbe. Az üdülő egyik nyárfájának ágából levettem egy darabot, majd megkerékittem és belefáragtam egy arcot is. Meg is lepödtünk ezen, majd egy marék dugónyi arcot faragtam. Minél többet faragtam, annál jobban ráéreztem. Főleg puha fából faragtam. Fölkerestem Bánszky Pál művészettörténészt, a naiv művészet kutatóját, a Magyar Naiv Művészeti Múzeum igazgatóját, hogy véleményezze a faragásaimat, aki azt mondta: - ne nippeket faragjak, hanem szobrokat.

Az a szerencse ért, hogy nemsokára kaptam valahonnan egy körtefadereket. Szalagfűrészsel leszabtam a fölösleges részeket, s ezzel megkezdtem a nagyobb szobrok faragását.

Így született több mint ötszáz szobor, köztéri kopjafa. Vásárhelyen, a régi teme-

az elsősülött fiú örökl. Így örököltem meg a vitézi címet nagyapámtól. S így öröklő a fiam, akit már föl is avattak.

Volt idő, amikor ez az elismerés csak nehezítette az életünket. Ugyanis, aki a vitézi címmel rendelkezett, az nem kaphatott meg minden munkát. Ezért én sem dolgozhattam a gyárban, csak bérelt földön. Én is átéltem a nehéz életet. Árendás föld volt, Batidán nagyapámnak segítettem, erdőt vágtam Körtvélyesen, cséplőrészesként kerestem a kenyereinket. Családommal a Hattyas utca végén laktunk, s gazdálkodtunk.

Megadatott, hogy az életemből majd harminc évet faraghattam, magam és mások örömeire. A díszítő motívumok faragását soha nem gyakoroltam. Amikor egy göcsörtös, csomós fahasábot kézbe vettem, már ott

tőben sok kopjafa volt egykor. Az utóbbi időben ismét visszatértek a kopjafás emlékhelyek. Többször jártam a feleségemmel Erdélyben, s az ott látott motívumokat az itthon látottakkal összehangolva alakítottam ki a formavilágom. A mártélyi úton Nagy Jocó, a híres Vásárhelyről elszármazott operatőr emlékére, a katolikus temetőben az itt elhalt katonák és több magánszemély emlékére is készítettem kopjafát.

Leginkább a paraszti világot szerettem megfaragni, hisz az áll hozzám közel ma is, mert azt átéltem. Nagyapám vitéz Hegyi Flórián aki az olasz fronton harcolt, majd a szicíliai szigeten volt fogságban, egy nagy csatában tanúsított hősiességért kapta a vitézi címet. Ekkor az igazolást belevarrta a köpenye bélésébe, s mikor hazatért, onnan kibontva igazolta a vitézi címre való jogosultságát. 1927-ben vitéz Nagybányai Horthy Miklós avatta föl, melyhez egy kis föld is járt itthon. E cím öröklődik, mindig

A NAGYGYÖRGY-HAGYATÉK

Dr. Spissák Lajos fotográfus ajándéka

láttam az alakot a fa évgyűrűi között. Nekem csak le kellett faragnom a fölösleges fát, mely eltakarta az alakzatot. A témám mindig ez a nehéz paraszti élet, melyet a ruszti-kus szobrokban lehet életre kelteni. Kiváló anyag erre a tölgy, de a körtefa az, mely legjobban kiemeli, követi a sors látható jeleit.

Szobraim közül tizenkilencet a vásárhelyi kórház őríz, majd háromszáz található hazánkban, és külföldön: amerikától - Oroszorszáig több helyen, kétszáz körülre tehető, mely itthon vagy a gyermekeimnél van.

Tíz éve nem faragok, mert megromlott az egészségi állapotom. A menedzselés a feleségem dolga, a kiállítások szervezésével régen és ma is ő foglalkozik.

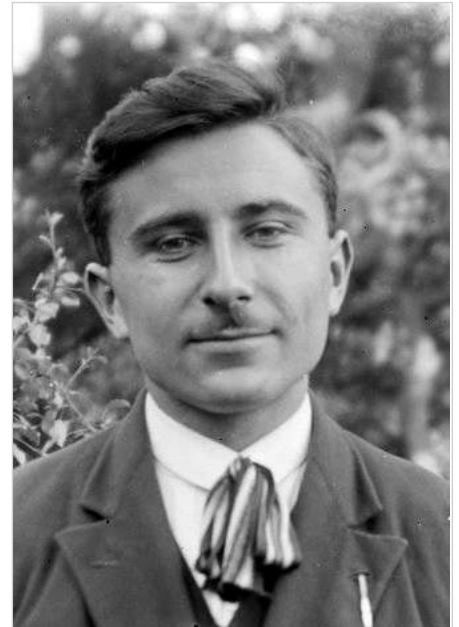
A családom nehéz életéért talán kárpótlásként adatott meg, hogy a kínkeserves pillanatokat a faragásaimmal megőrizhetem az utókornak. Nagyon ritkán mentem fa után, melyből életre lehetett kelteni a formát. Sokszor találtam a házunk előtt fárónköt, melyet valaki odavitt, hogy faragjak belőle valamit, mert ő úgy látta, abban lehet valami. Azt a valamit nekem is meg kellett látnom, s kibontani belőle akár egy malmot, egy fazekast, egy kiskutyát vagy Szent István királyunkat vagy egy parasztot. Egyszer egy diófa (?) rönk akadt a kezembe. Abban a pillanatban tudtam, hogy ebben van a Pusztai ötös fogat. Azonnal nekiálltam, s nem nyughattam addig, míg ki nem faragtam. Sokszor azt se tudtam, ki ajándékozott meg a fával, melyben ott szunnyadt a szobor, s várt a kapum előtt, mikor hazaértem a gyárból. Örömmel töltött el, s ma is jó érzés, hogy az embereket érdekelte ez a dolog.

Legalább ilyen boldogság számomra ma is, hogy a kiállításaimnak több mint felét dr. Dömötör János múzeumigazgató nyitotta meg. Ő a lelkem mélyéig látott, átérezte az én munkálkodásomat, művészi látásomat. Megőriztem dr. Juhász Antal gondolatait is, aki így vélekedett: „A fából emberalakokat, barázdás arcú, kucsmás férfiakat és fejkendős, sok dolgú asszonyokat formál. Ez nem hagyományos értelemben vett népművész, hanem inkább a szobrászművész látásmódja. [...] az embertípusokat markáns, nagy alakú megformálásában tudja kibontani. Gondolkodása a népművészet gyökereiből táplálkozik, de ábrázolásmódja inkább a naív művészettel hozza rokonságra.”

A faragás ma már csak emlék, de jó érzés a szobraim társaságában tölteni a mindennapjaimat. Valamikor én adtam nekik az életet, ma ők éltnek. Kata, Péter, Dénes — aki Flórián is — és Bálint, abban reménykedünk, hogy ők megőrzik a nagypapa emlékét és a szobrokat is.

Vitéz Hegyi Flórián
Fotó: Gaál Györgyi

Még januárban irányította hozzám e lap főszerkesztője dr. Spissák Lajost, aki igazi kincset tárt elém. Százyolcvan darab, a múlt század húszas-harmincas éveiben készült, saját kezűleg digitalizált fényképet hozott magával. Az eredeti, üveglemezre rögzített negatívok 2005-ben, a véletlen szerencsének köszönhetően kerültek elő Galli Imre Révai utcai házának padlásáról. A főlvételeken egyetlen személy volt ismerős, Nagygyörgy Sándor egykori tabáni református lelkész. A képek jó része kiváló minőségű, jól megkomponált, hely-, kor-, és technikátörténeti, néprajzi szempontból is rendkívül érdekes. Olyan értéket képviselnek, amelyet mindenképpen érdemes megmutatni a nagyközönségnek is.

NAGYGYÖRGY SÁNDOR
református lelkész

Ezért a főszerkesztő-asszonnyal úgy döntöttünk, hogy itt most csak felhívjuk a figyelmet erre a gazdag anyagra, amelyet a későbbiekben önálló est keretében szeretnénk önökkel megismertetni. Remélem, sikerült ráirányítani a figyelmüket erre a helytörténeti szempontból is értékes gyöngyszemre.

Szenti Csilla
(forrás: CSML Hódmezővásárhelyi Levéltára)

„GISA MAMA”
NAGYGYÖRGY MÁRTÁVAL,
AZ ELSŐSZÜLÖTT GYERMEKEL

Még többet mesélhetnek el a fotók, ha ismerjük szereplőik életútját. Ennek érdekében felvettem a kapcsolatot a család még élő tagjaival. Nagyon örültek a régi emlékeket idéző relikviáknak, készségesen segítettek a továbblépésben. Sok dokumentumot, - önéletírást, naplót, családfát - juttattak el hozzám. A korabeli újságokban is bőségesen találtam a lelkéssel kapcsolatos cikkeket. Értékes adatokkal szolgáltak a gimnáziumi-, illetve egyházi anyakönyvek, és a presbitériumi jegyzőkönyvek is. Felkerestem egykori híveket, barátokat, akik személyes visszaemlékezéseikkel színesítették a tényeket.

Kiderült, hogy ezt a családot közvetlenül érintette a történelem összes vihara. Az is világossá vált számomra, hogy ebben a témában sokkal több van, mint amennyit egy újság-cikkben össze lehet foglalni.

NAGYGYÖRGY MÁTÉ
(NAGYGYÖRGY SÁNDOR ÉDESAPJA)